

NARINE ABGARIAN s-a născut în 1971 în orașelul Berd din Armenia, într-o familie de intelectuali, bunicul patern fiind supraviețuitor al genocidului armean. A absolvit Universitatea Lingvistică de Stat „Valeri Briusov” din Erevan, iar în 1993 s-a mutat la Moscova, unde a practicat diverse meserii.

A început să-și povestească amintirile din copilărie pe blogul LiveJournal, iar postările despre buna sa prietenă, Maniunea, și despre copilăria din Armenia sovietică i-au impresionat pe cititori și au dus la publicarea lor în romanul autobiografic *Maniunea*, cartea de debut a scriitoarei și prima dintr-o trilogie care avea să cunoască un succes imens. Doar primul volum a înregistrat vânzări de peste 400 000 de exemplare în toată lumea, fiind distins în Rusia cu Premiul Manuscrisul Anului (2010) și Premiul pentru Literatura Rusă (2011). *Maniunea* a fost adaptată pentru ecran într-un lungmetraj și un serial de trei sezoane, ambele în regia lui Arman Marutian, precum și într-o serie de animație.

Melancolice, luminoase și cu un umor aparte, romanele și volumele sale de povestiri au impus-o pe Narine Abgarian ca voce distinctă atât în literatura rusă contemporană, cât și în cea universală. Succesul internațional a venit odată cu traducerea în peste 23 de limbi a romanului *Din cer au căzut trei mere*, distins, în 2016, cu Premiul „Iasnaia Poliana”. În 2015, lui Narine Abgarian i s-a decernat Premiul Literar „Aleksandr Grin” pentru contribuția excepțională la dezvoltarea literaturii naționale, pentru romanul *Simon* i s-a acordat Premiul „Bolșaiia Kniga”, iar cărțile ei au înregistrat vânzări de peste 900 000 de exemplare în toată lumea.

Alte cărți ale autoarei traduse în limba română sunt *Din cer au căzut trei mere*, *Simon*, *Viața e mai dreaptă decât moartea* (Humanitas Fiction, 2021, 2023 și 2024), *Bunicul de ciocolată* și *Bunicul de ciocolată. Secretul vechiului cufăr* (Humanitas Junior, 2024 și 2025, prima împreună cu Valentin Postnikov).

JUSTINA BANDOL este absolventă a Universității din București, cu specializare în limbile rusă și română. A studiat câțiva ani limbile slave la University of California, Los Angeles, după care a fost timp de 15 ani redactor de carte în România. Practică *slow translation* în principal din engleză și rusă și a tradus din F.M. Dostoievski, Svetlana Aleksievici, Leonid Iuzefovici, Viktor Astafiev, Mihail Gorbaciov, Alice Munro, Colson Whitehead, Rachel Cusk, Paul Murray, Karl Ove Knausgård. Din 2022 este membră a Asociației Române a Traducătorilor Literari.

NARINE ABGARIAN

MANIUNEA

SCRIE UN ROMAN FANTASTIC

Traducere din limba rusă și note de
JUSTINA BANDOL

editura *Frontiera*

*Când o să vină ziua
Și norii-mi vor pleca din prag,
Am să împing portița
Și am să ies în câmp.
Ai-iaaa, am să spun lumii,
Ai-iaaa, o să-mi răspundă ea.
Ai-iaaa, tu, Doamne, am să spun,
Ai-iaaa, o să-mi răspundă Domnul.*

*Când o să vină ziua
Și norii-mi vor pleca din prag,
Voi fi atunci fără de moarte...*

CUPRINS

<i>Stimați cititori!</i>	5
Capitolul I	
<i>Maniunea e prea îndrăzneată, sau Cum i-a căutat Ba feciorului ei cadou de ziua lui</i>	9
Capitolul II	
<i>Maniunea vrea să știe ce înseamnă „i.e.n.”, sau Marea iubire a lui nenea Mișa</i>	26
Capitolul III	
<i>Maniunea merge la Othello, sau Cum a fost cât pe ce să ne dea la televizor</i>	45
Capitolul IV	
<i>Maniunea e compozitoare, sau Cum s-a luat la harță Maria Mihailovna cu Narine Iurievna</i>	61
Capitolul V	
<i>Maniunea mă face om de zăpadă, sau Cum a spus Ba din nou „Doamne, Dumnezeuule mare!”</i>	82
Capitolul VI	
<i>Maniunea îi scrie o scrisoare lui Moș Gerilă, sau Cum a fost Karinka fetiță-model o zi întreagă</i>	104
Capitolul VII	
<i>Maniunea se înscrie la cercul de dansuri Luminița, sau Un spectacol aniversar pe scena Casei de cultură</i>	119

Capitolul VIII

*Maniunea sărbătorește 8 Martie, sau
Cum să faci Ziua femeii de neuitat* 136

Capitolul IX

*Maniunea află despre rădăcinile noastre, sau
Cum a făcut Karinka experimente cu priza* 153

Capitolul X

*Maniunea scrie un roman fantastic, sau
Cum a devenit tata Comenius* 169

Capitolul XI

*Maniunea se face frumoasă, sau
Dialoguri în păsărească* 185

Capitolul XII

*Maniunea încearcă s-o vadă pe mătușa Ingăi, sau
Pregătiri pentru plecarea în tabără* 202

Capitolul XIII

*Maniunea sosește în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
Suzanna, tovarășa Margarita și alții* 219

Capitolul XIV

*Maniunea în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
Spuneți o vorbă bună despre biata instructoare* 238

Capitolul XV

*Maniunea în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
„Nu-ndură un suflet de poet...”* 251

Capitolul XVI

*Maniunea în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
Noile attribute ale lui tanti Lina* 266

Capitolul XVII

*Maniunea în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
Cea mai mare bucurie, ziua părinților* 281

Capitolul XVIII

*Maniunea în tabăra de pionieri Kolaghir, sau
Joaca de-a războiul* 296

Capitolul XIX

*Maniunea se întoarce în sfârșit acasă, sau
Mâncăți fructe și legume proaspete, prieteni!* 312

Capitolul XX

*Maniunea alege hrișca, sau
Cum a fost dezamăgită Ba de idolul ei* 328

Capitolul XXI

Maniunea, sau Povestea banilor puși deoparte 346

Capitolul XXII

Maniunea, sau Cum a fost făcută praf Elektronika 360

Capitolul XXIII

Maniunea și purdiculoza, sau Viața lui Berele cel strâmb 380

Capitolul XXIV

Maniunea adună dragavei 396

MANIUNEA E PREA ÎNDRĂZNEAȚĂ, SAU CUM I-A CĂUTAT BA FECIORULUI EI CADOU DE ZIUA LUI

Nu spun nicio noutate dacă afirm că orice cetățeană a Uniunii Sovietice călită în lupta cu lipsurile întrecea cu mult, ca abilități de supraviețuire, un întreg batalion de desant din trupele de elită. Dacă ar fi fost parașutată odată cu ei undeva, în vreo junglă de nepătruns, nu știu, zău, cine s-ar fi adaptat mai repede: în timp ce trupele de elită, flexându-și mușchii, ar fi băut apă din vreo baltă stătută și ar fi mâncat venin de șarpe-cu-clopoței, cetățeană noastră ar fi înjghebat din ce găsea la îndemână o căsuță, o bibliotecă pe tot peretele, un televizor, o mașină de cusut, ba chiar s-ar fi apucat să coasă la ea uniforme de schimb pentru tot batalionul.

De ce spun toate astea? Pentru că pe șapte iulie era ziua lui nenea Mișa.

Iar Ba voia să-i facă feciorului ei cadou un costum clasic cu o croială frumoasă. Numai că, în condițiile aspre de viață ale planului cincinal, omul cumpăra nu ce voia, ci ce se găsea. Așa încât căutările ei stăruitoare prin magazinele generale și depozitele de mărfuri din regiune, ca și șantajul mărunț și amenințările proferate în birourile merceologilor și directorilor comerciali nu duseseră la niciun rezultat. Hainele bărbătești de bună calitate păreau să fi fost stârpite ca dușmanul de clasă.

Nici măcar Tevos, bișnițarul din oraș, nu putuse s-o ajute. Avea de vânzare niște costume finlandeze excelente, dar, ca un făcut, mărimea 52, potrivită pentru nenea Mișa, lipsea.

— Ieri le-am cumpărat, desfăcuse Tevos brațele, și în viitorul apropiat nu se mai prevăd. Doar mai spre noiembrie, încolo.

— Stinge-i-s-ar ochii ăluia care-o purta asemenea costum! se oțărâse Ba blestemând. Cădea-i-ar în cap o cărămidă zdravă, să aibă tot restul vieții numai coșmaruri!

Dar blestemele nu țin de cald. Când înțelesese că nu se descurcă singură, Ba dăduse sfară-n țară și-și alertase toate rubedeniile și cunoscuții.

Așa se face că în orașele și satele necuprinsei noastre patrii începuseră căutări înfrigurate după un costum pentru nenea Mișa.

Prima a cedat o verișoară de-a doua a mamei, tanti Varia din Norilsk³. După două săptămâni de căutări insis-

³ Oraș industrial (exploatează cele mai mari resurse de nichel din lume) din nordul extrem al Siberiei, dincolo de Cercul Polar de Nord.

tente, a dat raportul printr-o telegramă scurtă: „Nadia virg să mă bați virg nu găsec nimic pct.“

A doua zi a sunat și Faia lui Jmailik din Novorosiisk⁴, care-a venit cu tot felul de idei.

— Roza, n-am găsit costum, dar hai să-i luăm lui Mișenka un serviciu de porțelan Madonna! Din RDG. Știi că am relații la magazinul Ceramica.

— Faia! s-a stropșit Ba. La ce moașă-ta crezi că-i trebuie lui Mișa serviciu de porțelan? Ceva de îmbrăcat aș vrea să-i iau, că umblă într-un singur costum tot anul!

— Atunci niște veselă de Hohloma! nu s-a dat bătută Faia. De Gjel⁵! Un șal de Orenburg, din lână de capră!

Ba a depărtat receptorul de ureche și a purtat mai departe negocierile răstindu-se în el ca într-un megafon. A răcnit ce-a răcnit, apoi a pus iar receptorul la ureche, ca să audă răspunsul.

— Faia, ai căpiat de tot? Mai lipsește să-mi propui o balalaică... sau linguri pictate... Ei, na! Potolește-te, nu ne trebuie nicio lingură pictată! Eram ironică! I-ro-ni-că! Glumeam, m-auzi?

Din Kirovabad⁶ a sunat fratele mamei, unchiul Mișa:

— Nadia, pot să fac rost de niște nisetru. Ei, ce te sperii așa? E un cadou elegant, pește mare, calitate extra. De la Baku, e drept, dar, dacă trebuie, mă duc să-l iau.

⁴ Port pe țărmul nord-estic al Mării Negre.

⁵ Hohloma și Gjel sunt centre cu tradiție în vesela de inspirație populară rusească.

⁶ Unul dintre cele mai mari și mai vechi orașe din Azerbaidjan, important centru cultural. Din 1991 a revenit la numele presovietic Gandja.

— Peștele-l mănâncă și-l uită, s-a necăjit mama. Nouă ne-ar trebui ceva de îmbrăcat, să-l țină mult, înțelegi? Un costum frumos sau o geacă. Ar merge și un balonzaid.

— N-are decât să se pozeze cu nisetru! dacă vrea ceva care să „țină“! a hohotit unchiul Mișa. Ei, glumeam, glumeam. Iartă-mă, surioară, asta-i tot ce pot să vă ofer.

Ne-a salvat soția unchiului Liova, care avea toate neamurile la Tbilisi. Cu un singur telefon, tanti Violetta a alertat întregul oraș, din Varketili până în Avlabar⁷, și a găsit până la urmă pe cineva care i-a promis că-i face rost de niște gheme de lână.

— Bine, fie și-așa! a oftat Ba. O să-i împletesc lui Mișa un pulover. Când n-ai papuci, sunt bune și opincile.

În ziua când trebuiau să sosească ghemele, în bucătăria noastră n-aveai loc să arunci un ac. Mama frământa înverșunată coca pentru colțunași cu carne, noi, după ce ne milogiserăm de câte-o bucățică de aluat, făceam din el figurine, iar Ba, așezată la masă, răsfoia revista *Muncitoarea* și bea ceai, sugând cubulețe de zahăr. Când lua câte-o sorbitură din cană, făcea o mutră caraghioasă, parcă speriată, înghițea cu zgomot horcăind undeva în gâtlee și plimba satisfăcută prin gură bucata de zahăr.

— Ghiogâț! îi comenta fiecare înghițitură Gaiane, care stătea în brațe la Ba și o urmărea ca vrăjită.

— Dacă-i scapă careva o vorbă lui Mișa despre pulover, a feștelit-o cu mine, s-a-nțeles? a băgat spaima-n noi Ba, proflactic.

— S-a-nțeles, am behăit noi.

— Ba, cine locuiește la tine în bultă? nu s-a mai putut abține Gaiane după încă o înghițitură zgomotoasă.

— Nimeni.

— Atunci cine zice „Ghiogâț!“ când înghiți? a privit-o ea pe Ba cu ochi mari și îndrăgostiți. Te-am ascutat bine. Când înghiți, cineva dinuntu spune „Ghiogâț!“. Ba, spune-mi, te log fumos, cine stă acolo? Pomit că nu spun la nimeni. Și dacă spun, atunci s-o fleș... feșteșesc!

Eu și Manea am chicotit. Ba a făcut palmele sul și i-a șoptit tare la ureche:

— Foarte bine, atunci îți spun. În burta mea locuiește un spiriduș. Stă cu ochii pe toți copiii neascultători și-mi raportează care dintre ei a făcut vreo boroboacă. Așa că eu știu tot. Chiar și despre tine.

Gaiane a coborât iute de pe genunchii ei și a ieșit în fugă din bucătărie.

— Un' te duci? i-am strigat noi.

— Vin imediat!

— Nu-mi place deloc „vin imediat“ ăsta, a spus mama. Mă duc să văd ce trăsnaie mai face.

Dar în aceeași clipă s-a auzit soneria și mama s-a dus să deschidă. Veniseră ghemele. Pentru că s-au dovedit a fi neașteptat de multe, mama a scos fericită portofelul:

⁷ Cartiere din Tbilisi, capitala Georgiei. (N. a.)

– Iau și eu, musai le împletesc ceva fetelor.

Noi ne-am apucat să răscolim prin ghebele mari, albastre, negre, verzi, ciocolatii, țipând de încântare.

– Ba, îmi împletești și mie ceva? s-a rugat Manea.

– Sigur. Ce-ai vrea?

– Niște dresuri!

Tocmai mă pregăteam s-o rog și eu pe mama să-mi împletească niște dresuri, când în bucătărie a intrat Gaiane, cu un aer mulțumit pe față.

– Ba-a, spidușul tău n-o să mai spună nimic despre mine, a zâmbit ea satisfăcută.

– Ce spiriduș? a făcut derutată Ba.

– Ăla din bultă!

Într-o clipă, toată lumea era în picioare și dădea fuga să vadă ce năzbâtie făcuse Gaiane. În frunte gonea ca vântul și ca gândul mama.

– Doamne, se tânguia ea, cum am putut să uit? Ce i-o mai fi trăsniț?

Dând buzna în camera noastră, a copiilor, a încremenit. N-a izbutit să spună decât: „Dumnezeule!” Eu și Karinka am întins gâturile din spate, cu nasul băgat în hainele ei, dar n-am văzut nimic.

– Ce-i, Nadia?

Ba ne-a dat laoparte și, împingând-o ușor pe mama, care înțepenise în prag, a intrat în odaie. Ne-am strecurat după ea și am scos un țipăt.

Pe unul dintre pereți se vedeau ici și colo niște mâzgăleli desenate atent. Cu vopsea roșie.

– Nu te speria, Nadia, se curăță! a liniștit-o Ba, examinând mai de aproape opera lui Gaiane. Hm, ce vopsea e asta? E grasă, nu se curăță. Nu-i nimic, punem tapet peste.

Pe mama a bufnit-o plânsul. Își dăduse seama imediat cu ce pictase Gaecika peretele. Atât de roșu nu putea să fie decât rujul cel nou, franțuzesc, pe care i-l dăruiseră colegii de ziua ei, când împlinise treizeci și cinci de ani. Toți membrii colectivului profesoral făcuseră colectă, se duseseră să se ploconească la bișnițarul Tevos și aleseră un ruj frumos de la Dior. Bani nu le mai rămăseseră decât pentru un mic buchet de garoafe și pentru punga de cadou. Profesori săraci, ce să le ceri? Un colectiv întreg abia strânsese bănuț cu bănuț pentru un ruj.

Era un cadou foarte drag mamei. Într-o lună și jumătate se dăduse cu el doar de două ori, din care prima dată în cancelarie, la rugămintea colegilor, când toată lumea rămăsese paf de cât de bine îi venea culoarea.

Ba a venit s-o ia în brațe.

– Nu plânge, Nadia, îți împletesc eu un ruj exact la fel, i-a susurat ea, și mama a răs printre lacrimi.

Era pur și simplu imposibil să fii multă vreme supărat dacă te lua Ba în brațe. Categorie imposibil!

– De ce? De ce te-ai apucat să mâzgălești peretele? a dojenit-o pe urmă Ba pe Gaecika. Ai stricat tot rujul!

– Întâi am pus un punct, m-am speliat și am băgat lujul în buzunal, s-a apărat surioara mea. P-olmă, când ai zis de spidușu' de la tine din bultă cale stă și face

„Ghiogâț!“, am fugit să ștelg bo...boloața. Și am făcut mai multe desene, ca să nu se vadă punctul!

Ba a plesnit din palme:

– Pfaaaai, ce logică trăsnet!

Gaiane s-a îmbujorat:

– Ba, nu-i așa că sunt deșteaptă? Ia zi! Ca tăticu', nu?

– Da, taică-tu e foarte deștept! E plin de minte ca broasca de păr, a mormăit Ba.

– Nark, tu habar n-ai ce-nseamnă „femeie“, m-a muștrat după câteva zile Manka. Ia zi, noi două suntem fetițe, da? Suntem sau nu? Ce taci, ți-a pierit graiul? Suntem fetițe sau ce suntem?

Stăteam amândouă întinse pe covor în sufrageria Manei și răsfoiam o carte a Pamelei Travers. Afară ploua cu găleata și bubuiam tunetele furtunii de sfârșit de iunie.

Maniunea se temea foarte tare de trăsnete și-și punea obligatoriu dopuri în urechi ca să înăbușe bubuiturile furtunii. La fel și acum, întinsă pe burtă, răsfoia cu înverșunare cartea, se certa cu mine, iar din urechi îi ieșeau burzuluindu-se ghemotoace mari de vată.

Citiserăm nu demult – ba ce zic eu „citiserăm“, devoraserăm de-a dreptul – cartea despre guvernanta-vrăjitoare, de care eram îndrăgostite până peste urechi.

– Ce noroc pe Michael și Jane Banks! spuneam eu amărâtă. Ah, dac-am fi avut și noi o guvernanta ca ea!

– Noi avem de două ori ghinion. În primul rând că nu ne-am născut în Anglia, zise Manka îndoind degetul mic de la mâna stângă cu arătătorul de la dreapta, iar în al doilea, că nu facem parte din familia Banks, mai adăugă ea, îndoind inelarul și fluturându-mi mâna pe la nas. Ai înțeles?

– Am înțeles, oftasem eu. Dac-am fi avut norocul să ne naștem în Anglia, în familia Banks, ar fi venit și la noi o guvernanta-vrăjitoare tânără... Care-ar fi zburat cu umbrela și ar fi înviat statui.

– Dar de unde ai scos-o tu că e tânără? se mirase Manea. E femeie în toată firea!

Și începuserăm să ne certăm pe vârsta lui Mary Poppins. Eu susțineam că e tânără, Manea, că mai are un pic până la pensie.

Ba ne asculta cu o ureche, dar nu se amesteca: număra ochiurile la andrele și se temea să nu piardă șirul.

– Deci! Noi suntem fetițe sau nu? și-a repetat Manea întrebarea.

– Fetițe, bineînțeles, am miorlăit eu.

– Bun. Deci noi două suntem fetițe. Verișoara ta Aliona e fată mare, pentru că are șapțișpe ani și e aproape adultă. Iar Inessa Pavlovna, profa de pian, e aproape babă, fiindcă are patrujdoi! Ai priceput, cap sec?

N-am apucat să-i răspund, fiindcă Ba a răsplătit-o cu o palmă zdravănă după ceafă.

– Pentru ce?! a răcnit Manea.

– În primul rând, pentru „cap sec“! Și nu știu deloc al cui e mai sec, mie mi se pare că amândouă sunteți

niște gogomane. Iar în al doilea rând, ia zi, dacă o femeie de patruzeci și doi de ani e deja babă, atunci eu la șazeci cum mai sunt?

— Tu ești Miss Andrew⁸, a strecurat Manka printre dinți.

— Cine????? a holbat ochii Ba.

Eu am înghețat. Prietena mea era într-adevăr o fată nestăpănită și, uneori, în focul unei gâlcevi, putea să te facă în fel și chip. Dar și nestăpânirea trebuie să aibă niște limite raționale. Cred că sunteți de acord că una e să-ți numești prietena „cap sec“ și cu totul altceva s-o botezi pe Ba „Miss Andrew“! Era cât pe ce să se-aleagă cu o comoție cerebrală!

De aceea, când Ba a holbat ochii și a rostit lung „Cine?????“, Maniunea, simțind că mersese prea departe, a început să se gudure:

— Ba, ești bunicuța mea cea mai dragă de pe lume, am glumit doar! Nu ești nicio Miss Andrew, ești o adevărată Mary Poppins!

— Dacă mai aud o dată așa ceva, să vezi ce glumesc și eu cu tine! Îți rup urechile și picioarele, m-ai înțeles? a suflat Ba flăcări pe nas.

Eu și Manea am schimbat o privire tăcută. Să nu răspundă Ba la o jignire nici măcar cu palma ei tipică după ceafă? Era ceva nemaivăzut! Azi se dovedea neverosimil de pașnică.

⁸ Personaj tiranic din cărțile despre Mary Poppins, fosta guvernantă a tatălui familiei.

Între timp, furtuna de afară se potolise, ici și colo norii se risipiseră și de după ei se șteptă soarele fierbinte de iunie.

— Manea, nu vrei să-ți scoți vata din urechi? am întrebat-o eu. A trecut furtuna.

— Nu vreau, deja m-am împrietenit cu ea, s-a încăpățânat Manka și și-a împins-o și mai adânc. Uite-așa e mai bine!

— Da, bine, a trebuit să mă împac eu cu dispoziția ei războinică. Hai să mergem să vedem cum e afară!

— Nu vă duceți departe! ne-a prevenit Ba. Poate să înceapă iarăși ploaia.

— Ne plimbăm puțin în jurul casei, i-am strigat noi din prag.

Afară mirosea plăcut a aer spălat de ploaie și a țărână udă. La cea mai mică adiere, din copaci se scutura o grindină de stropi grei. Tot pământul de sub dud era presărat cu fructe coapte.

Ne-am dus în livadă, am rupt câteva mere încă verzi și le-am ronțăit umplându-ne de salivă și schimosindu-ne la față, căci ni se strepezeau dinții de acreală.

Dar ne plictiseam doar să ne plimbăm prin livada udă.

— Hai mai bine să mergem la mine! am propus eu.

— Zi mai tare, că n-aud! mi-a cerut Manka.

— Hai la mine acasă! am răcnit. Mama a promis că diseară face clătite!

— Cu ce?